

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

c) BERGSHANDTERING.

COMMERCE COLLEGI

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1863.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.

Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.

S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.

S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

c) BERGSHANDTERING.

COMMERCE COLLEGI

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1863.

Innehåll.

	Sid.
1:o Jernhandteringen:	
Malmuppföringen.....	2.
Tackjernstillverkningen.....	9.
Gjutgodstillverkningen.....	11.
Stångjernstillverkningen.....	12.
Jernmanufaktur- och Ståltillverkningen.....	13.
Jernrörelsen på vågarna.....	14.
2:o De så kallade Ädlare Verken: (guld; silfver; koppar; nickel; messing;)	14.
3:o Diverse Verk och Tillverkningar: (kopparhamrar och valsverk; bly; zink; kobolt; brunsten; svafvel; koppar-vitriol; jern-vitriol; rödfärg; alun; blyerz; porfyr; marmor; stenköl;)	17.
Öfversigt rörande de vid bergshandteringen året 1863 åstadkomna produkterna.....	20.
4:o Arbetskraft: (antal arbetare använda vid bruks- och bergverks- rörelsen; olycksfall bland dessa arbetare; ångmaskiner använda vid bruks- och bergverksrörelsen;)	20.
5:o Inmutningar och Hvilostånd.....	22.
6:o Verkstäder: (masugnar; gjuteri, stångjernsverk; jernmanufakturverk; kopparhammare; nedläggning;)	23.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Rörande förhållandet med bergshandteringen i landet under sistförflutna Bruksår, får Commerce-Collegium härmed afgifva följande underdåniga berättelse.

1:o) **Jernhandteringen.**a) **Malmuppföringen.**

Beloppet af bergmalm som under året blifvit bruten har utgjort 10,542,329 Centner 38 æ samt af sjö- och myrmalmer, som blifvit upptagne, 129,497 Centner 50 æ , på sätt här nedan närmare finnes uppgifvet.

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erbållen malm.	
Belåghenhet.	Benåmning.	Antal.	Centner.	æ
Norrbottens Lån:				
Juckasjårvå Socken	Luosavara	1	750	—
» »	Svappavara	1	380	—
Gellivara Socken	Gellivara malmfålt, Tåreforsgrufvan	1	400	—
	Kaptensgrufvan	1	4,354	—
	Fredrikas skårpning	1	6,277	—
Piteå Socken	Ristjåln	1	12,391	—
	Summa får Norrbottens Lån	6	24,552	—
Westerbottens och Westernorrlands Lån.....	Ingen malmbrytning	—	—	—
Jemtlands Lån:				
Tånnås Socken	Fårhoppningsgrufvan	1	2,635	78
	Summa får Jemtlands Lån	1	2,635	78
Gefleborgs Lån:				
a) <i>Helsingland.</i>				
Woxna Socken	Gymås malmfålt	1	15,974	—
b) <i>Gestrikland.</i>				
Thorsåkers Socken	Nyångs grufvor	3	63,396	—
	Strandgrufvan	1	20,688	—
	Noregrufvan	1	7,320	—
	Thoregrufvan	1	504	—
	Erik Ers-grufvan	1	56,286	—
	Penninggrufvorne	2	18,516	—
	Svedångsgrufvan	1	7,884	—
	Lillångsgrufvan	1	16,992	—
	Masmåstaregrufvan	1	1,177	—
	Malmbergs rånjningsgrufvan	1	4,404	—
	Norra Lundgrufvan	1	5,004	—
	Norra Kårbergsgrufvan	1	2,192	—
	Gåske grufvor	1	5,544	—
	Gropbackegrufvan	1	900	—
	Kalfåsgrufvan	1	60	—
	Torparegrufvan	1	1,308	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erhållet malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	§
Öster-Fernebo Socken	Stickelbergsgrufvan	1	1,728	—
	Fogelmåssgrufvorne	1	5,911	—
	Rödängs grufvor	2	15,888	—
	Summa för Gefleborgs Län	24	251,676	—
Upsala Län:				
Öster Löfsta Socken	Forssättersgrufvan	1	1,080	—
	Randebo grufvor	2	5,296	—
Films och Dannemora Socknar	Dannemora malmfält	21	553,632	—
	Lagersgrufvan	1	168	—
	Gråtmyrs- och Winkängsgrufvorna, endast försvarsvis	2	—	—
Morkarla Socken	Stenringsgrufvan	1	10,800	—
Alunda Socken	Hammarins malmfält	2	44,238	—
Lena Socken	Sahlsta malmfält	3	68,384	—
	Stenby malmfält	2	24,000	—
	Summa för Upsala Län	35	707,598	—
Stockholms Län:				
Gräsö Socken	Nya Badstugugrufvan	1	25,112	—
	Westerlundsgrufvan	1	400	—
Forsmarks Socken	Skällbo grufva	1	80	—
	Skomakaregrufvan	1	25,600	—
Wahlö Socken	Wigelsbo malmfält	1	51,788	—
	Fiskviks och Botarbo grufvor	2	125	—
	Rörbergs Yttergrufva	1	7,300	—
Börstils Socken	Jonsgrufvorne	2	6,108	—
	Jobsholmsgrufvan	1	30	—
	Sandgrufvan	1	7,748	—
	Charlottagrufvan	1	18,320	—
	Ångsmyrs- och Fredriksgrufvorne	2	25,176	—
	Norrmyrsgrufvan	1	25,404	—
	Häckstaggrufvan	1	7,800	—
Hargs Socken	Björsta grufva	1	6,552	—
Häfverö Socken	Herrängs malmfält	8	72,672	—
	Wintergrufvan	1	2,860	—
	Tybbegrufvan	1	4,800	—
	Bergbygrufvan	1	4,000	—
Söderby-Carls Socken	Brobygrufvan	1	10,000	—
Öster-Haninge Socken	Utö malmfält	2	166,640	—
	Summa för Stockholms Län	32	468,515	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔
Kopparbergs Län:				
Leksands Socken	Qvarnbacksgruftvan	1	3,300	—
	Sörskogsgruftvan	1	72,464	—
	Summa för Leksands Socken	2	75,764	—
Åhls Socken	Bokhållaregruftvan	1	12,268	—
	Flintgruftvan	1	2,744	—
	Båtgruftvan	1	1,453	—
	Kaptensgruftvan	1	1,896	—
	Petrusgruftvan	1	1,116	—
	Flygruftvan	1	1,080	—
	Handgruftvan	1	912	—
	Huppgruftvan	1	8,860	—
	Flintgruftvan	1	8,208	—
	Barbrogruftvan	1	3,049	—
	Digerbergs och Grysne grufvevarp	2	9,825	—
	Summa för Åhls Socken	12	51,411	—
Svärdsjö Socken	Windkärnsfältet	5	310,493	—
	Sjögrufvefältet	1	15,444	—
	Risängs grufva	1	12,912	—
Summa för Svärdsjö Socken	7	338,849	—	
Kopparbergs Socken	Harmsarfsfältet	3	40,018	—
Sundborns Socken	Hytnäs grufve-försöksarbete	1	—	—
Wika Socken	Nordstjernegrufvan	1	1,872	—
	Sjelfvretgrufvan	1	5,100	—
	Summa för Wika Socken	2	6,972	—
Skedvi Socken	Bobergs grufva, försvarsvis	1	—	—
Tuna Socken	Hästbergsfältet	8	101,605	—
Säthers Socken	Stora Bispbergs, Bock- och Elsburgs grufvor	3	258,084	—
	Westra Bispberget	1	49,400	—
	Forsbacka m. fl., försvarsvis	5	—	—
	Summa för Säthers Socken	9	307,484	—
Husby Socken	Rällingsberget	1	123,478	—
	Westra Engelsfors grufva	1	36,732	—
	Summa för Husby Socken	2	160,210	—
Hedemora Socken	Knapkärn	1	880	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erhållen mahn.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	Ⓔ
Garpenbergs Socken	Långgrufvefältet.....	2	36,624	—
	Rullshyttefältet.....	2	18,870	—
	Summa för Garpenbergs Socken	4	55,494	—
Folkärna Socken	Knutsbo grufva	1	25,800	—
	Patrongrufvan m. fl., försvarsvis.....	4	—	—
	Summa för Folkärna Socken	5	25,800	—
By Socken.....	Westansjö grufva.....	1	53,940	—
	Masmästaregrufvan, försvarsvis	1	—	—
	Summa för By Socken	2	53,940	—
Grangärdes Socken.....	Westra Ormbergsfältet	10	250,530	—
	Östra Ormbergsfältet.....	3	101,775	—
	Grängesberget	8	169,500	—
	Risbergsfältet.....	6	9,210	—
	Slogbergsfältet.....	6	119,385	—
	Fredmundberget.....	5	118,860	—
	Blötberget.....	3	11,115	—
	Finnäsfältet	8	227,190	—
	Hocksbergsfältet.....	2	31,125	—
	Gräsbergsfältet.....	6	168,075	—
	Bjurängsberget.....	2	8,790	—
	Fjetterbäcksfältet.....	1	23,775	—
	Norberget	1	4,500	—
	Oxkärnsberget	2	6,690	—
	Hästberget	5	41,850	—
	Summa för Grangärdes Socken	68	1,292,370	—
Norrberkes Socken	Östanbergsfältet	6	100,470	—
	Torrstensberget.....	2	38,620	—
	Nybergsfältet.....	1	48,930	—
	Spridda grufvor.....	4	11,625	—
Summa för Norrberkes Socken	13	199,645	—	
Summa för Kopparbergs Län	140	2,710,442	—	
Westmanlands Län:				
Norbergs Socken	Risbergsfältet.....	7	509,937	—
	Morbergsfältet.....	6	315,193	—
	Klackbergsfältet.....	5	160,133	—
	Smörbergsfältet	4	112,266	—
	Norrbergsfältet.....	1	35,304	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade. grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	⌘
	Bojmåssfältet.....	1	37,706	—
	Svartbergsgrufvan.....	1	4,836	—
	Långgrufvan.....	1	8,400	—
	Summa för Norbergs Socken	26	1,183,775	—
Westanfors socken.....	Måssgrufvan.....	1	12,600	—
Skinnskattebergs Socken.....	Främshytte grufva.....	1	11,200	—
	Bastnäs ».....	1	46,900	—
	Bäcka ».....	1	26,000	—
	Finngrufvan.....	1	18,248	—
	Gyllenhals grufva.....	1	27,070	—
	Summa för Skinnskattebergs Socken	5	129,418	—
Sala Socken.....	Snarpsättagrufvan.....	1	6,635	—
	Springagrufvan.....	1	11,685	—
	Lugdalsgrufvan.....	1	25,500	—
	Summa för Sala Socken	3	43,820	—
Enåkers Socken.....	Förhoppningsgrufvan m. fl.....	4	6,315	—
	Summa för Westmanlands Län	39	1,375,928	—
Örebro Län:				
Nya Kopparbergs Socken.....	Lombergsfältet.....	7	76,147	—
	Olofstjerns grufva.....	1	1,200	—
	Smalkärnsfältet.....	2	5,145	—
	Brattbergsfältet, försvarsvis.....	1	—	—
	Elfhöjdefältet d:o.....	1	—	—
	Brunstorpsgrufvan d:o.....	1	—	—
	Westra allmanningen d:o.....	1	—	—
	Svartviksfältet.....	5	141,746	—
	Bärbacksfältet.....	3	6,931	—
	Sundsgrufvefältet.....	1	5,670	—
	Salbobergsfältet.....	1	11,340	—
	Bredsjöberget.....	1	405	—
	Brännbacksgrufvan.....	1	4,500	—
	Summa för Nya Kopparbergs Socken	26	253,084	—
Lindes Socken.....	Gränshyttefältet.....	3	27,810	—
	Ingelshyttefältet.....	2	450	—
	Stripgrufvefältet.....	2	138,378	—
	Uskabodafältet.....	1	31,039	—
	Haggrufvan.....	1	3,375	—
	Åtskillige grufvor, försvarsvis.....	6	—	—
	Summa för Lindes Socken	15	201,052	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	Ⓔ
Ramsbergs Socken	Blanka- och Kärrgrufvefälten	2	40,196	—
	Stråssa grufvor	2	68,164	—
	Bäckgrufvefältet	2	39,552	—
	Södra Gräsbergsgrufvan	1	795	—
	Kärrgrufvan, försvarsvis	1	—	—
	Summa för Ramsbergs Socken	8	148,707	—
Hjulsjö Socken	Bredsjö Bruks mark	7	94,929	—
	Hagggrufvan m. fl.	6	24,323	—
	Åtskillige grufvor, försvarsvis	7	—	—
	Summa för Hjulsjö Socken	20	119,252	—
Hellefors Socken	Stora Björnhöjde grufvor	2	49,084	—
	Ställbergs grufva	1	1,050	—
	Gamla Sivsjöbergs grufva	1	5,460	—
	Åtskillige grufvor, försvarsvis	4	—	—
	Summa för Hellefors Socken	8	55,594	—
Grythytte Socken	Högbornsfältet	8	105,137	—
	Finnbergsfältet	1	31,500	—
	Norra Hältjerns grufvor	2	300	—
	Åtskillige grufvor, försvarsvis	8	—	—
	Summa för Grythytte Socken	19	136,937	—
Nora Socken	Dalkarlsbergs malmfält	5	266,220	—
	Mogruvan	1	20,400	—
	Wikers malmfält	1	71,450	—
	Pehrshyttiefältet	7	184,920	—
	Åshyttiefältet	3	99,300	—
	Stribergsfältet	6	406,000	—
	Mölbergsfältet	1	2,500	—
	Ringshyttiefältet	2	28,000	—
	Fogdhyttiefältet	6	94,890	—
	Skärhyttiefältet	1	22,400	—
	Klackafältet	2	75,000	—
	Timanshyttiefältet	1	30,800	—
	Summa för Nora Socken	36	1,301,880	—
Jernboås Socken	Slotterberget	2	34,400	—
	Rösberget	2	70,000	—
	Summa för Jernboås Socken	4	104,400	—

Grufvefältens och Grufvornes				Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.			Antal.	Centner.	Ⓕ
Qvistbro Socken	Kronobergs grufvor			3	30,800	—
	Jacobsberget			2	4,084	—
	Summa för Qvistbro Socken			5	34,884	—
Lerbäckes Socken	Jansgrufvorne			2	10,590	—
Winteråsa Socken	Hesselkulla och Sanna grufvor.....			3	43,940	—
Summa för Örebro Län			146	2,410,320	—	
		Bruten malm.	Småmalm.			
		Centner.	Centner.			
Wernlands Län:						
Philipstads Norra och Westra Bergslag	Nordmarksfältet	140,240	39,600	3	179,840	—
	Tabergsfältet	121,750	31,690	1	153,440	—
	Finnmåssefältet	17,330	9,770	2	27,100	—
	Finnsyttfältet	48,950	8,920	2	57,870	—
	Spridda grufvor	21,830	—	4	21,830	—
Summa		350,100	89,980	12	440,080	—
Philipstads Östra Bergslag	Persbergs och Yngs-					
	hyttfältet	901,400	387,015	32	1,288,415	—
	Långbans grufvor ..	69,260	74,940	3	144,200	—
	Kroppa grufvor	34,720	9,600	2	44,320	—
	Fagerbergsgrufvan ..	42,710	—	1	42,710	—
Summa		1,048,090	471,555	38	1,519,645	—
Summa för Länet		1,398,190	561,535	50	1,959,725	—
Södermanlands Län:						
Floda Socken	Högsjö grufva			1	47,655	—
	Stafsgrufvorne			2	300	—
Sköldinge Socken	Skalunda- och Wilhelminagrufvorne			2	52,000	—
	Ramsta och Korslötsgrufvorne, försvarsvis			2	—	—
Gåsinge Socken	Elgsjö grufva			1	6,400	—
	Porthåls grufva, schaktarbete			1	—	—
Tunabergs Socken	Kärrgrufvefältet			3	17,720	—
Svårtuna Socken	Förohla grufva			1	48,000	—
	Sjösa grufvefält			1	72,280	—
Summa för Södermanlands Län			14	244,355	—	
Östergötlands Län:						
Skällviks Socken	Nartorps grufvefält			1	92,000	—
Mogata Socken	Petängs grufvor, försvarsvis			3	—	—

Grufvefältens och Grufvornes		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	Ⓕ
S:t Anne Kapell	Humpgrufvan, försvarsvis	1	—	—
Häradshammars Socken	Dolmyra grufva, försvarsvis	1	—	—
	Summa för Östergötlands Län	6	92,000	—
Calmar Län:				
Ukna Socken	Eds-Stenbo grufva	1	40,668	—
	Ankarsrums-Stenbo grufva	1	2,400	—
Gamleby Socken	af Ramsta grufvor, försvarsvis	1	—	—
Lofta Socken	af Olofsrums grufvor	1	5,100	—
	Summa för Calmar Län	4	48,168	—
Jönköpings Län:				
Månsarps Socken	Taberget	19	228,712	60
Fröderyds Socken	Inglamåla grufvor	1	1,200	—
Ökna Socken	Gamla och Nya Nelssons samt Granebergs grufvor	3	6,202	—
Byarums Socken	Klefva grufva, stollarbete	1	—	—
Wernamo Socken	Sörsjö grufva	1	6,000	—
	Summa för Jönköpings Län	25	242,114	60
Kronobergs Län:				
Ryssby Socken	Långhults grufva	1	2,100	—
Moheda Socken	Gustafsbergs grufva	1	1,000	—
	Summa för Kronobergs Län	2	3,100	—
Christianstads Län:				
Näsums Socken	Westanå grufva	1	1,200	—
	Summa för hela Riket	525	10,542,329	38

Sjö- och Myrmalmer

hafva blifvit upptagne till nedan anförda belopp:

I Calmar Län: från 7 Sjöar och 5 Myrimalmstägter, belägna inom 13 Socknar	40,508	—
I Jönköpings Län: för 2 Masugnar	11,550	—
I Kronobergs Län: för 6 Masugnar	77,439	50
Summa	129,497	50

b) Tackjernstillverkningen.

Under året hafva 207 masugnar varit i gång, och vid dem som äga dubbla pipor, har endast ena pipan varit begagnad. — Blåsningstiden har utgjort 27,450 dygn, 6 timmar, och tillverkningen 4,394,628 Centner 65 Ⓕ, hvaraf 125,260 Centner 88 Ⓕ gjutgods. — I de orter der tiondetackjern ännu utgöres har tiondefrihet ägt rum för 1,891 dygn, 21 timmar, hvaraf 645 dygn, 1 timma i anseende till ny blåsning och 1,246 dygn, 20 timmar på grund af frihetsår. — Af det debiterade tiondejernet 15,767 Centner 12 Ⓕ, hafva 1,836 Centner 42 Ⓕ anmäls till leverering in natura. — Länsvis har tackjernstillverkningen förhållit sig på sätt i följande tabell finnes upptaget.

Belägenhet. Län.	Antal masugnar.		Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.						Tiondefri Blåsningstid *).				Tionde-Tackjern *).			
	Obe- gag- nade.	Be- gag- nade.	Dygn.	Tim- mar.	Tackjern.		Gjutgods.		Summa.		Egentliga fridygn.		På grund af frihetsår.		Hela beloppet.		Levererad in natura.	
					Centner.	₤	Centner.	₤	Centner.	₤	Dygn.	Tim- mar.	Dygn.	Tim- mar.	Centner.	₤	Centner.	₤
Norrbottnens.....	5	1	77	19	6,680	—	90	—	6,770	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Westerbottnens.....	1	3	200	22	24,804	85	606	65	25,411	50	—	—	—	—	—	—	—	—
Westernorrlands.....	1	4	463	19	66,305	97	3,150	24	69,456	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Jemtlands.....	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gefleborgs.....	7	22	2,599	18	449,732	54	1,000	80	450,732	34	—	—	—	—	—	—	—	—
Upsala.....	8	3	425	10	80,397	20	—	—	80,397	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms.....	3	2	84	10	20,011	50	181	20	20,192	70	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs.....	10	53	6,813	15	1,126,711	49	11,806	04	1,138,517	53	—	—	—	—	—	—	—	—
Westmanlands.....	10	15	1,837	21	295,741	57	3,493	38	299,234	95	104	—	246	12	2,334	—	86	52
Örebro.....	11	57	8,119	43	1,229,171	75	28,125	78	1,257,297	53	361	10	1,000	8	8,139	07	501	67
Skaraborgs.....	—	1	111	23	16,547	43	364	33	16,911	76	—	—	—	—	—	—	—	—
Wermlands.....	9	22	4,073	8	763,716	60	10,431	44	774,148	04	139	15	—	—	4,866	57	1,248	23
Elfsborgs.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands.....	2	6	940	1	74,544	92	25,538	53	100,082	45	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands.....	2	2	386	—	23,742	—	30,045	13	53,787	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Calmar.....	4	7	386	4	46,947	99	1,836	96	48,784	95	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings.....	8	6	654	5	33,786	24	1,633	16	35,419	40	40	—	—	—	427	48	—	—
Kronobergs.....	6	3	274	4	10,525	72	6,957	24	17,482	96	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	90	207	27,450	6	4,269,367	77	125,260	88	4,394,628	65	645	1	1,246	20	15,767	12	1,836	42

*) I de orter der Tionde-Tackjern ännu utgöres.

Om tackjernstillverkningen fördelas på nedannämnde bergslager och öfrige orter i Riket, så visar sig förhållandet dermed hafva varit följande:

	Begagna- de mas- ugnar.	Blåsningstid.		Tillverknings- belopp.	Dygn- tillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
		Dygn.	Tim- mar.			Blås- ningstid.	Tillverk- ning.
	Antal.	Dygn.	Tim- mar.	Centner.	Centner.	Dygn.	Centner.
<i>Inom Bergslag.</i>							
Westerbergslagen i Kopparbergs Län.....	29	3,339	22	518,545	155,26	115	17,881
Norbergs Bergslag i Westmanlands Län.....	13	1,547	9	251,981	162,84	119	19,383
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytt, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län.....	27	3,879	22	596,938	153,85	144	22,109
Nora, Carlskoga, Lekebergs och Lerbäcks Bergslager i sistnämnde Län.....	26	3,655	14	572,557	156,63	141	22,021
Philipstads Bergslager i Wermlands Län.....	18	3,279	10	621,425	189,49	182	34,524
Summor och medeltal	113	15,702	5	2,561,446	163,13	139	22,668
<i>Utom Bergslag</i>	94	11,748	1	1,833,183	156,04	125	19,502
Summor och medeltal för hela Riket	207	27,450	6	4,394,629	160,09	133	21,230
Förhållandet var år 1862:							
Inom Bergslag.....	111	16,130	15	2,619,760	162,41	145	23,601
Utom Bergslag.....	110	14,036	22	2,075,324	147,85	128	18,867
För hela Riket.....	221	30,167	13	4,695,084	155,63	137	21,245

För tiondetackjernet hafva lösningspriserne genom Kammar-Collegii, Stats-Contorets och Commerce-Collegii Kungörelse af den 1 September sistlidna år blifvit sålunda bestämde:

	För Centner. R:dr öre.
I Philipstads Östra Bergslag i Wermlands Län	2: 80.
» Philipstads Norra och Westra Bergslager och nämnde Län.....	2: 40.
» Lerbäcks Bergslag i Örebro Län.....	2: 80.
» Carlskoga Bergslag i d:o	2: 80.
» Lekebergs Bergslag i d:o	2: 75.
» Nora Bergslag i d:o	2: 60.
» Lindes Bergslag i d:o	2: 30.
» Norbergs och Skinnskattebergs Bergslager i Westmanlands Län	2: 40.
» Tabergs Bergslag i Jönköpings Län.....	2: 64.
» öfrige orter der tionde- och persedletackjern ännu utgöres.....	2: 20.

c) Gjutgodstillverkningen.

Såsom redan blifvit i underdånighet omförmäldt och tabellen öfver tackjernstillverkningen utvisar, har vid masugnarne gjutgods omedelbart åstadkomnits till ett sammanräknadt belopp af 125,260 Centner 88 æ. Vid de egentliga gjuterierna hafva, genom tackjerns omsmältning, nedannämnde belopp blifvit tillverkade:

	Centner. æ.
Norrbottns Län: Piteå Socken..... vid Rosfors	1,711. —
Westerbottns Län: Bygdeå Socken..... Robertsfors	1,074. 87.
Westernorrlands Län: Långsele Socken..... Forsse	578. 6.
» » Skön Socken..... Mohög	2,400. —
» » Attmars Socken..... Sörfors.....	600. — 3,578. 6.
Jemtlands Län: Offerdals Socken..... Rönnefors.....	220. —
Gefleborgs Län: Gefle Stad..... Gefle.....	6,206. —
» » Wahlbo Socken..... Forsbacka.....	4,504. 9.
» » Thorsåkers Socken..... Hofors.....	5,055. 65. 15,765. 74.
Stockholms Län: Tveta Socken..... Bränninge.....	670. —
Stockholms Stad..... Bergsund.....	6,229. 48.
Öfrige gjuterier i Stockholm äro icke af Styrelsen öfver Bergverken privilegierade, och uppgifter om beloppet af deras tillverkningar erhållas icke.	
Kopparbergs Län: Ore Socken..... Furudal.....	3,291. 76.
» » Näs Socken..... Lindesnäs.....	1,863. 26.
» » Garpenbergs Socken..... Dormsjö.....	6,662. 90.
» » Grytnäs Socken..... Avesta.....	274. 6.
» » Norrberkes Socken..... Morgården.....	3,897. 35. 15,989. 33.
Westmanlands Län: Arboga Gjuteri.....	11,543. —
» » Köpings Gjuteri.....	4,700. — 16,243. —
Örebro Län: Askers Socken..... Brefven.....	3,268 50.
Skaraborgs Län: Udenäs Socken..... Forsvik.....	5,768 48.

		Centner.	⊘.
Wermlands Län:	Brunskogs Socken	Brunsbjergsverken	1,220. —
»	» Gunarskogs Socken	Lyred	336. 77.
»	» Trankils Socken	Lennartsfors	1,469. 21.
»	» Rämens Socken	Lesjöfors	2,256. 32. 5,282. 30.
Elfsborgs Län:	Ödeborgs Socken	Rådanevors	2,588. 96.
Göteborgs och Bohus Län:	Göteborgs Stad	Keillers fabrik	13,381. 15.
»	» » » Partiled Socken	Jonsered	1,770. — 15,151. 15.
Södermanlands Län:	Lilla Mällösa Socken	Hellefors	5,527. 3.
»	» Kihla Socken	Stafsjö	658. 33.
»	» Tunabergs Socken	Näfveqvarn	7,221. 83.
»	» Nyköpings Stad	Nyköpings Gjuteri	10,752. 50. 24,159. 69.
Östergötlands Län:	Risinge Socken	Finspång	6,267. 5.
»	» Qvillinge Socken	Hult	425. 93.
»	» Motala Socken	Motala	11,679. 49. 18,372. 47.
Calmar Län:	Lofta Socken	Öfverrum	10,068. 21.
»	» Hallingsbergs Socken	Ankarsrum	8,335. 91.
»	» Gärdserums Socken	Forsseström	1,775. 19.
»	» Wimmerby Socken	Storebro	4,386. 17.
»	» Ljungby Socken	Fredriksström	1,515. 1.
»	» Döderhults Socken	Oskarshamn	2,006. — 28,086. 49.
Jönköpings Län:	Ingatorps Socken	Bruzaholm	3,349. 11.
»	» Käreda Socken	Åminne	4,892. 61. 8,241. 72.
Kronobergs Län:	Skatelöfs Socken	Huseby	1,276. 50.
»	» Nottebäcks Socken	Klafreström	558. 73.
»	» Lenhofda Socken	Säfsjöström	765. 83.
»	» Sandsjö Socken	Öremo	2,481. —
»	» Götheryds Socken	Delary	2,400. 98. 7,483. 4.
Blekinge Län:	Lösens Socken	Lyckeby	1,982. 60.
Malmöhus Län:	Helsingborgs Gjuteri		3,510. 72.
»	» Malmö		5,800. —
»	» Ystads		1,479. — 10,789. 72.
Summa			192,656. 60.

d) Stångjernstillverkningen.

Det tillverkade stångjernet har utgjort 2,939,619 Centner 13 α vid 431 serskildta verk och 898 smält-härdar, samt således i medeltal och jemna Centner räknadt, vid hvarje verk 6,820 och vid hvarje smält-härd 3,274 Centner. Tillverkningsbelopp samt antalet af begagnade verk och smält-härdar inom hvarje Län der stång-jernssmide blifvit idkadt visar nedanstående tabell.

L ä n.	Obegagnade	Begagnade.		Uppgifven tillverkning.	
	Verk.	Verk.	Smält- hårdar.	Centner.	℔
	Antal.	Antal.	Antal.		
Norrbottens	1	7	7	4,723	84
Westerbottens	—	7	12	30,495	3
Westernorrlands	—	17	40	81,868	89
Jemtlands	—	2	3	2,365	45
Gefleborgs	9	53	130	345,543	77
Upsala	1	9	32	96,928	96
Stockholms	1	6	17	43,110	64
Kopparbergs	7	54	127	523,421	79
Westmanlands	10	35	78	305,268	54
Örebro	13	54	97	387,181	28
Skaraborgs	—	9	16	46,088	72
Wernlands	10	85	165	614,599	73
Elfsborgs	3	14	24	80,220	29
Göteborgs och Bohus	2	—	—	—	—
Södermanlands	2	11	22	44,133	90
Östergötlands	5	24	57	192,888	9
Calmar	2	14	23	57,343	11
Jönköpings	1	17	27	49,579	21
Kronobergs	1	13	21	33,857	89
Summa	68	431	898	2,939,619	13

e) Jernmanufaktur- och Ståltillverkningen.

På sätt nedanstående tabell närmare visar, har för sådan tillverkning 299 verk varit begagnade, vid hvilka sammanräknade tillverkningen utgjort 549,339 Centner 85 ℔.

L ä n.	Begagnade Verk.	T i l l v e r k n i n g.											
		Stål.		Plåtar.		Spik.		Redskapssmide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
		Antal.	Centner.	℔	Centner.	℔	Centner.	℔	Centner.	℔	Centner.	℔	Centner.
Norrbottens	7	—	—	—	—	470	52	89	40	640	16	1,200	8
Westerbottens	4	—	—	—	—	818	60	198	84	980	18	1,997	62
Westernorrlands	13	402	47	—	—	3,520	29	2,503	94	5,329	62	11,756	32
Jemtlands	2	—	—	—	—	251	35	197	15	—	—	448	50
Gefleborgs	18	43,366	25	—	—	3,890	85	224	15	365	11	47,846	36
Upsala	5	3,213	35	—	—	158	47	—	—	478	21	3,850	3
Stockholms	3	—	—	9,200	—	691	81	211	44	36	26	10,139	51
Kopparbergs	28	18,181	58	23,073	70	13,414	70	3,990	30	11,051	83	69,712	11
Westmanlands	9	2,627	76	22,095	1	1,488	16	2,955	3	17,848	10	47,014	6
Örebro	30	16,171	39	—	—	8,439	42	134	31	26,405	2	51,150	14
Skaraborgs	6	—	—	—	—	2,994	1	2,170	19	1,862	2	7,026	22
Wernlands	57	40,013	64	—	—	31,836	39	4,716	43	12,654	30	89,220	76
Elfsborgs	15	10,372	84	—	—	5,683	74	1,359	87	2,379	31	19,695	76
Göteborgs och Bohus	2	—	—	—	—	452	50	169	85	423	—	1,045	15
Södermanlands	11	7,201	39	15,500	65	5,680	51	1,884	91	5,549	32	35,816	78
Östergötlands	28	7,720	38	23,231	25	18,146	65	4,750	42	22,499	50	76,348	20
Calmar	18	—	—	—	—	5,412	46	7,941	35	24,577	35	37,931	16
Jönköpings	17	—	—	36	54	2,621	17	1,698	80	3,006	12	7,362	63
Kronobergs	21	—	—	—	—	4,806	90	1,097	9	3,622	4	9,526	3
Hallands	1	—	—	—	—	—	—	20	15	100	16	120	31
Blekinge	3	—	—	10,166	9	9,070	—	—	—	104	—	19,340	9
Malmöhus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	792	3	792	3
Summa	299	149,271	5	103,303	24	119,748	30	36,313	62	140,703	64	549,339	85

I den här upptagne ståltillverkning äro inbegripne 44,439 Centner 9 æ , som på Bessemers method blifvit åstadkomne å följande ställen, nemligen

Vid Edske masugn i Gefleborgs Län till belopp af	25,599 Ctr 60 æ
» Sandviks masugn i samma Län	4,644 » 27 »
» Siljansfors masugn i Kopparbergs Län	11,049 » 58 »
» Långshyttan i samma Län	1,151 » 97 »
» Carlsdals masugn i Örebro Län	1,993 » 67 »

utgörande tillsammans ofvannämnde belopp 44,439 Ctr 9 æ .

Förhållandet med jernrörelsen å vågarne samt åtskillige andra exportställen i Riket visar nedanstående tabell.

	Stångjern.		Jern-manufaktur.		Summa.			Stångjern.		Jern-manufaktur.		Summa.	
	Centner.	æ	Centner.	æ	Centner.	æ		Centner.	æ	Centner.	æ	Centner.	æ
Inventarium från år 1862	1,149,547	22	178,527	10	1,328,074	32	Afgått till export	2,177,658	80	173,381	35	2,351,040	15
Ifrån bruken inkommet på Vågar och till andra Export-ställen ..	2,206,322	58	279,038	54	2,485,361	12	Uttaget till inrikes förbrukning...	154,867	9	106,196	72	261,063	81
Summa	3,355,869	80	457,565	64	3,813,435	44	Inventarium vid Smides-årets slut	1,023,343	91	177,987	57	1,201,331	48
Af Jernexporten år 1863 utgick:							Summa	3,355,869	80	457,565	64	3,813,435	44
från Stockholms vågar	835,438	97	98,860	83	934,299	80							
» Göteborgs våg	840,785	21	61,128	7	901,913	28	Af Inventarie-jernet vid Smides-årets slut tillhörde:						
» De öfrige Stapelstadsvågarne	401,383	17	13,281	75	414,664	92	Stockholms vågar	545,838	64	93,168	73	639,007	37
» Köpings våg	6,968	70	—	—	6,968	70	Göteborgs våg	305,281	32	70,357	44	375,638	76
» Strömsholms våg	8,822	60	—	—	8,822	60	De öfrige Stapelstadsvågarne	151,038	6	10,833	—	161,871	6
» Figeholm, Oscarshamn, Piteå Rathan, Umeå och Örnsköldsvik, enligt uppgifter till General-Tull-Styrelsen, tillsammans	30,134	50	110	70	30,245	20	Uppstadsvågarne	21,185	89	3,628	40	24,814	29
» Dalkarlså, Hamrånge, Husoms, Kallriga, Nordmalings, Norrsundets, Sikeå, Skärsta och Säfvars Lastageplatser, enligt Vägare-uppgifter till Commerce-Collegium, tillsammans	54,125	65	—	—	54,125	65	Summa Inventarium d. 3/6 1863	1,023,343	91	177,987	57	1,201,331	48
Summa Jern-export	2,177,658	80	173,381	35	2,351,040	15	Utgående Inventarium var år 1862	1,149,547	22	178,527	10	1,328,074	32
Den var							1861	1,414,939	60	207,696	36	1,622,635	96
år 1862	2,141,610	84	210,067	60	2,351,678	44	1860	964,832	66	168,263	71	1,133,096	37
1861	1,758,324	36	208,573	80	1,966,898	16	1859	1,025,814	48	125,191	23	1,151,005	71
1860	2,289,272	99	222,890	45	2,512,163	44	1858	1,155,596	69	97,922	42	1,253,519	11
1859	1,998,502	15	210,379	52	2,208,881	67	1857	642,927	48	63,447	14	706,374	62
1858	1,443,942	92	139,474	88	1,583,417	80	sumt i medeltal:						
1857	2,143,709	25	167,133	27	2,310,842	52	under åren	656,303	14	89,001	16	745,304	30
sumt i medeltal:							» »	811,774	26	96,241	74	908,016	—
under åren	1,921,878	12	144,381	35	2,066,259	47							
» »	1,761,435	3	125,863	48	1,887,298	51							

2:o) De så kallade Ädlare Verken.

a) Guld.

Vid Konung Gustaf den III:s silfververk i Fahlun har någon smältning af guld- och silfverhaltig malm icke under året ägt rum; men som malmerne, synnerligen de så kallade blötmalmerne från Storgrufvan, äro guld- och silfverhaltige, så hafva försök blifvit anställda att först genom anrikningssmältning samla guldet och silfret i en del af kopparen samt att sedermera genom denna koppars upplösning i svafvelsyra afskilja guldet

och silfret; och hafva på detta sätt under året erhållits 8 æ 38 ort 4 korn guld samt 45 æ 53 ort silfver; så väl guldet som silfret bergfint och efter afdrag af myntskatt för guldet.

b) Silfver.

Vid *Stora Kopparberget* hafva, på sätt nyss blifvit anfördt, 45 æ 53 ort bergfint silfver blifvit tillverkade.
Sala Silfververk i Westmanlands Län:

Under året har grufvearbete blifvit verkställt i 39 arbetsrum, af hvilka 37 för Sala Bergslags och 2 för enskiltes räkning. Af de förra tillhöra 2 Torgschaktsgrufvan, 27 Storgufvan, 5 Carlschaktsgrufvan och 3 Grefve Bjelkes stoll.

Utaf dessa arbetsrum hafva 22 blifvit drifne på malm, 6 för att upptäcka nya malmtillgångar, 6 för att bereda utbrytning i kända malmfält och 3 för kommunikation m. m.

Grefve Bjelkes stoll har med sina förgrenade ortarbeten blifvit fortsatt, så väl åt Nygrufvorne och Biskopsgrufvan som åt Wattengrufvan i Nybergsfältet med tillsamman 134,25 fots ortarbete.

Det i samtliga silfvergrufvorne uppbrutna berget har utgjort 80,323 tunnor fyndigt och 2,971,5 tunnor ofyndigt eller tillsamman 83,294,5 tunnor, hvarje tunna hållande $6\frac{3}{4}$ kubikfot. Orter hafva blifvit drifne till en sammanräknad längd af 364,25 fot och sänkningar till ett sammanräknadt djup af 60,01 fot. Af det brutna berget hafva blifvit utsofrade 162,105 Centner vaskmalm och 6,694 Centner stufmalm; och har för Bergslagens grufvor silfverhalten utgjort i vaskmalmen 1,58 ort och i stufmalmen från 11,56 till 19,40 ort i medeltal på centnern. Från de förberedande processerne hafva till smältning för Bergslagens räkning blifvit begagnade 16,238 Centner, stuf, sliger och skärsten, hvaraf, efter drifning och finering erhållits 2,015 æ 45 ort bergfint silfver.

Den egentliga afraden utgör $\frac{1}{16}$ af tillverkningen.

Silfververkets ränte-ersättningsfond har, dels genom afsättning för silfvertillverkningen, dels genom räntor, vunnit en tillökning under året af 10,421 R:dr 36 öre samt utgjorde vid årets slut 169,162 R:dr 68 öre.

Löfås Silfververk i Kopparbergs Län och Schedvi Socken har under året åstadkommit en tillverkning af 31 æ 61 ort 23 korn silfver, hvarför i afrad debiterats 1 æ 5 ort 37 korn.

Persbo Silfververk i Grangärdes Socken och nyssnämnde Län. Malmbrytningen i verkets grufvor har lemnat 24,452 Centner skradd malm, och det erhållna silfret har utgjort 37 æ 7 ort.

Hellefors Silfververk i Hellefors Socken och Örebro Län. Försöksorten i vester från Ottesgrufvan mot Carlsgrufvegången har ytterligare fortdrifvits 30 fot, så att ortens hela längd blifvit 60 fot. Malm har ännu ej med orten anträffats och silfver har ej heller blifvit under året tillverkad.

Guldsmedshytte Silfververk i Lindes Socken och Örebro Län. Beloppet af nedsmält blyglans har utgjort 38,538 Centner och af erhållet silfver 530 æ 7 ort, för hvilket såsom afrad blifvit debiterade 17 æ 66 ort 90 korn.

Lahälls Silfververk i Fernebo Socken och Wermlands Län. Vid detta verk, hafva, enligt meddelade uppgifter, af 247 Centner verkbly, som blifvit afdrifne, erhållits 23 æ 81 ort 25 korn silfver. Verket har frihetsår.

Sammanräknade silfvertillverkningen i Riket har i enlighet med hvad sålunda blifvit uppgifvet, under ifrågavarande år utgjort 2,683 æ 54 ort 48 korn.

c) Koppar.

Gustafs och Carlbergs Kopparverk i Åre Socken och Jemtlands Län. Beloppet af nedsmält malm har utgjort 48,971 Centner och af tillverkad Garkoppar 1,186 Centner 32 æ .

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län:

Under bruksåret hafva 98 arbetsrum blifvit brutne af hvilka 7 för kommunikationer och 30 på försök. 81 hafva drifvits i fast klyft och 17 i ras. — Det uppbrutna berget har utgjort 196,229 tunnor, hvaraf erhållits 79,576 $\frac{1}{4}$ tunnor skradd malm samt 21,600 Centner så kallad tvekmalm, hvilken ej utan förutgången anrik-

ning kan med fördel begagnas. Sedan med den 1 November 1862 den förutvarande fördelningen mellan Fjerdparts eller Grufveägare och Bergsmän eller Hytteägare upphört samt grufvebrytning och smältning börjat drivas för gemensam räkning och det förra malmförsäljningssättet afskaffats, är Bergshauptmannen icke vidare i tillfälle att meddela så beskaffade uppgifter som tillföre, rörande kostnad och vinst vid grufvebrytningen. Den under bruksåret åstadkomna och i Fahlu Kronovåg invägda Råkoppar har utgjort 14,749 Centner 91 α , hvaraf 101 Centner 19 α så kallad fri- eller slaggbrukskoppar, för hvilken afrad ej erlagts.

Inom Kopparbergs Län hafva dessutom blifvit tillverkade:

	Råkoppar. Centner.	Garkoppar. Centner.
vid <i>Garppenberg</i> i Garpenbergs Socken.....	—	58,00.
» <i>Löfåsen</i> i Schedvi Socken	91,07.	—
» <i>Korsnäs</i> Kopparverk i Kopparbergs Socken	47,94.	—
» <i>Korsnäs</i> Slaggbrukshytta i Wika Socken.....	180,00.	—
» <i>Bergsgårdens</i> Slaggbrukshytta i Kopparbergs Socken	180,06.	—
	Tillsamman 499,07.	58,00.

Sammanräknade koppartillverkningen inom Länet har således utgjort 58 Centner Garkoppar och 15,248 Centner 98 α Råkoppar.

Riddarhytte Kopparverk i Westmanlands Län, Skinnskattebergs Socken, har under bruksåret åstadkommit en tillverkning af 2,117 Centner 5 α Garkoppar.

Ljusnarsbergs Kopparverk i Örebro Län, Ljusnarsbergs Socken. Beloppet af nedsmälte malmer har utgjort 20,420 Centner och af erhållen Garkoppar 1,331 Centner.

Flögfors Kopparverk i Örebro Län, Ramsbergs Socken. Den nedsmälta malmen har utgjort 42,001 Centner 50 α , och den erhållna Garkopparen 1,145 Centner.

Kafveltorps Kopparverk i Örebro Län, Ljusnarsbergs Socken. Vid verket hafva 49,590 Centner malm blifvit nedsmälte och 4,982 Centner 88 α Garkoppar blifvit tillverkade.

Tunabergs Kopparverk i Södermanlands Län, Tunabergs Socken, har åstadkommit en tillverkning af 51 Centner Garkoppar.

Åtvidabergs Kopparverk i Östergötlands Län, Åtvids Socken. Af 419,690 Centner 5 α malm från Bersbo och Bondgrufvorne, 49,964 Centner från Mormors och Haggrufvorne samt 107,538 Centner 10 α kopparhaltig slagg, hafva erhållits 121,512 Centner skärsten, hvarjemte 1,050 Centner 60 α skärsten erhållits af sulunas. Den tillverkade råkopparen har, enligt Bergmästarens uppgifter, utgjort 22,994 Centner 55 α , hvaraf 22,974 Centner 55 α blifvit garade, nemligen 15,506 Centner i vanlig garhärd och 7,468 Centner 55 α i flammugn; och skall den på förstnämnde sätt erhållna garkopparen hafva utgjort 13,166 Centner 90 α samt den på sednare sättet erhållna, som äfven kallas raffinerad koppar, 5,846 Centner 36 α , eller tillsammans 19,013 Centner 26 α .

Waldemarsviks Kopparverk i Calmar Län, Tryserums Socken. Härstädes hafva af 17,174 Centner malm från Fångö grufva i Gryts Socken och Östergötlands Län, vunnits 466 Centner 25 α garkoppar.

Wirums Kopparverk i Calmar Län, Misterhults Socken. Af 1,300 Centner malm från Skälö Storgufva i Westerums Socken, äro, enligt uppgift 81 Centner 53 α garkoppar tillverkade.

Fredriksbergs Kopparverk i Jönköpings Län, Fröderyds Soeken. Den uppgifna tillverkningen härstädes har utgjort 154 Centner 83 α garkoppar.

Sammanräknade koppartillverkningen i Riket har således utgjort 15,248 Centner 98 α Råkoppar och 30,587 Centner 12 α Garkoppar. Om råkopparen reduceras till garkoppar, hvartill den ock, åtminstone till större delen, blifvit förvandlad å andra ställen än der den blifvit tillverkad, samt vid denna reduktion tages till grund förhållandet mellan allmänna råkopparvigten och stapelstadsvigten, så finnes råkopparen motsvara 13,862

71 æ garkoppar och Rikets hela koppartillverkning kunna uppskattas till 44,449 Centner 83 æ Garkoppar. Tillverkningen vid Waldemarsvik, Wirum, Fredriksberg och Kafveltorp äfvensom den genom slaggbruk åstadkomna har varit afradsfri. För tillverkningen vid öfrige verken är, enligt Bergmästarnes uppgifter, $\frac{1}{30}$ -del såsom afrad debiterad.

d) Nickel.

Sågmyre Nickelverk i Kopparbergs Län, Leksands Socken. Den ur verkets grufvor uppbrutna malm har utgjort 50,171 Centner, och den tillverkade nickelkopparen 503 Centner med ungefärligen 60 procent nickelhalt. Afraden utgår med $\frac{1}{30}$ -del af tillverkningen.

Klefva Nickelverk i Jönköpings Län, Alsheda Socken. Ur Klefva grufva hafva blifvit brutne 22,433 Centner nickelmalm och 3,208 Centner nickelhaltig kopparmalm. Tillverkningen har utgjort 14 Centner granulerad nickel samt 846 Centner nickelsten. För tillverkningen åtnjutes ännu afradsfrihet.

e) Messing.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	æ.
vid <i>Skultuna</i> messingsbruk i Westmanlands Län, Skultuna Socken	2,813.	38.
» <i>Nyköpings</i> messingsbruk i Nyköpings Stad	143.	41.
» <i>Gusums</i> messingsbruk i Östergötlands Län, Ringarums Socken.....	87.	81.
	<hr/>	
	Summa	3,044. 60.

3:o) Diverse Verk och Tillverkningar.

Kopparhamrar och Valsverk.

Nedannämnde belopp hafva vid dessa verk åstadkommit:

	Centner.	æ.
<i>Petersberg</i> i Jemtlands Län.....	148.	22.
<i>Avesta</i> i Kopparbergs Län	4,211.	19.
<i>Mårdsäter</i> i Örebro Län.....	50.	12.
<i>Källefäll</i> i Skaraborgs Län	256.	13.
<i>Katrinefors</i> i Elfsborgs Län.....	100.	—
<i>Bolån</i> i d:o	16.	—
<i>Forssjö</i> i Södermanlands Län.....	4.	—
<i>Åtvidaberg</i> i Östergötlands Län	217.	25.
<i>Lesebo</i> i Kronobergs Län.....	421.	27.
<i>Granefors</i> i Blekinge Län.....	327.	48.
<i>Kallinge</i> i d:o	1,000.	—
<i>Olofsström</i> i d:o	350.	—
<i>Kopparmöllan</i> i Christianstads Län	150.	20.
	<hr/>	
	Summa	7,251. 86.

Bly

har blifvit tillverkad till nedanupptagne belopp.

	Centner.	Æ.
Vid Sala Silfververk	1,280.	39.
» Löfåsen i Kopparbergs Län	158.	89.
» Persbo i d:o	396.	47.
» Schisshytte Blyverk i d:o	1,652.	60.
» Guldsmedshyttan i Örebro Län	6,749.	66.
» Getön i Wermlands Län	120.	—
» Lahäll i d:o	894.	50.
	<u>Summa</u>	11,252. 51.

Tillverkningen har varit afradsfri utom vid Löfåsen och Guldsmedshyttan, hvarest afrad debiterats med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Zink.

Af de i Lerbäck och Hammars Socknar inom Örebro Län belägne, Bolaget La Vieille Montagne tillhörige grufvor, hafva 15 blifvit bearbetade och ur dem 212,500 Centner malm erhållits.

Tillverkning af metallisk zink har icke ägt rum.

Kobolt.

Genom slamning och vaskning af malm från *Tunabergs* grufvor, hafva 1,236 æ ren koboltmalm erhållits, hvaraf $\frac{1}{30}$ erlagts såsom afrad.

Brunsten

har till belopp af 1,200 Centner blifvit bruten vid *Spexeryd* i Jönköpings Län.

Svafvel.

Den uppgifna tillverkningen har utgjort:

	Centner.	Æ.
Vid Stora Kopparberget	1,524.	50.
» Fahlu Sambruksbolags verk	2,592.	70.
» Öster Silfberget i Kopparbergs Län	1,778.	25.
» Dylta i Örebro Län	773.	—
	<u>Summa</u>	6,668. 45.

Fahlu Sambruksbolags verk äger frihetsår. För tillverkningen vid Dylta är afraden bestämd till $\frac{1}{10}$, som till fastställt pris löses med penningar. Vid öfrige verken utgör afraden $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Koppar-Vitriol

har vid Fahlu Sambruksbolags verk åstadkommit till belopp af 931 Centner 30 æ. Tillverkningen är ännu afradsfri.

Jern-Vitriol.

	Tannor.	Centner.
Vid Dylta i Örebro Län	—	1,600.
» Ölands Bruk i Calmar Län	1,200.	—
» Lovers Bruk i d:o	1,000.	—
	<u>Summa</u>	2,200. 1,600.

Vid Dylta utgår afraden med $\frac{1}{10}$ efter enahanda grund som för svafvel. För tillverkningen vid Ölands och Lovers Alunbruk är afraden $\frac{1}{30}$ af tillverkningsbeloppet.

Rödfärg.

	Tunnor.	Centner.	₤.
Vid Fahlu Rödfärgsverk i Kopparbergs Län	—	7,535.	—
» Ingarfs i d:o	600.	—	—
» Gamla Herregårdens i d:o	2,482.	—	—
» Elsborgs i d:o	600.	—	—
» Öster Silfberget i d:o	—	1,568.	—
» Ridkärrs Rödfärgsverk i Örebro Län	—	837.	60.
» Dylta i Örebro Län	1,920.	—	—
» Ölands i Calmar Län	540.	—	—
» Lovers i d:o	160.	—	—
» Klefva i Jönköpings Län	—	268.	—
	Summa 6,302.	10,208.	60.

För tillverkningen vid Dylta utgöres afraden såsom för svafvel och jernvitriol. Vid Öster Silfberget är $\frac{1}{10}$ vid Klefva $\frac{1}{10}$ och vid de öfrige verken $\frac{1}{10}$ af tillverkningen såsom afrad debiterad.

Alun

har blifvit tillverkad till nedan anförda belopp.

	Tunnor.
Vid Latorps Alunverk i Örebro Län	2,160.
» Ölands » i Calmar Län	2,050.
» Lovers » i d:o	1,200.
» Andrarums » i Christianstads Län	520.
	Summa 5,930.

Blyerz

har blifvit beredd vid Norbergs Blyerzverk i Westmanlands Län och Norbergs Socken till belopp af 146 Centner 10 ₤ samt vid Fagersta i nämnde Län och Westanfors Socken till belopp af 1,882 Centner 82 ₤; utgörande tillsammans 2,028 Centner 92 ₤.

Porfyr.

Vid Elfdals Porfyrverk i Kopparbergs Län och Elfdals Socken hafva porfyrarbeten blifvit verkställda till uppgifvet värde af 6,500 R:dr.

Marmor.

Vid Kolmårdens Bruk i Östergötlands Län äro arbeten af marmor verkställda till ett värde af 36,340 R:dr.

Stenkol.

Ur Höganäs grufvor i Malmöhus Län hafva blifvit uppfordrade:

	Kubik-fot.
Af sorten № 1	427,644.
» » № 2	677,490.
» » № 3	345,150.
	Summa 1,450,284.

I öfverensstämmelse med hvad nu blifvit i underdånighet anfördt, är i nedanstående tabell bergverksproduktionen under ifrågavarande år summariskt för hvarje slag upptagen, hvarjemte till jemförelse dermed produktionen under nästförutgångne fyra år blifvit i tabellen införd.

	1859	1860.	1861.	1862.	1863.
Jernmalm, Bergmalm Centner	8,484,887,84	9,290,973,12	10,093,891,16	10,106,100,27	10,542,329,38
D:o Sjö- och Myrmalm »	231,115,46	522,643,26	215,172	378,250,99	129,497,50
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkadt vid masugnarne... »	4,152,994,56	4,230,246,59	3,884,838,24	4,563,926,52	4,269,367,77
Gjutgods, tillverkadt vid masugnarne »	150,510,21	123,144,74	108,115,15	131,157,59	125,260,88
Gjutgods, tillverkadt genom Tackjerns omsmältning »	140,898,56	125,400	167,536,69	172,012,30	192,656,60
Stångjern »	2,840,157,76	3,219,659,52	3,408,362,27	3,016,078,77	2,939,619,13
Jernmanufaktur och Stål »	479,526,08	569,933,76	569,843,48	534,230,18	549,339,85
Guld ₤	0,91	—	—	—	8,38
Silfver ₤	2,419,02	2,483,81	2,207,40	2,656,97	2,683,54
Koppar Centner	42,978,05	37,250,66	36,000,20	39,911,49	44,449,83
Nickelkoppar »	685,87	633,43	536,78	578,12	517
Nickelsten »	294	758,03	795,33	802,26	846
Messing »	2,633	3,255,24	3,069,77	2,684,58	3,044,60
Kopparsmide »	9,149,15	9,019,17	10,546,29	8,322,35	7,251,86
Bly »	5,829,04	6,035,50	6,100,12	10,409,01	11,252,51
Zinkmalm »	—	29,287	169,600	200,400	212,500
Koboltmalm ₤	1,520	1,366	—	2,114	1,236
Brunsten Centner	—	—	—	—	1,200
Svafvel »	4,761,42	4,001,56	4,543,65	4,585,41	6,668,45
Jernvitriol »	3,888,50	3,863,80	5,200	3,133	1,600
D:o Tunnor	2,000	2,000	2,000	2,000	2,200
Kopparvitriol Centner	770	1,309,22	689,34	—	931,30
Rödfärg »	—	1,350	1,666	1,784	10,208,60
D:o Tunnor	15,348	13,424	13,800	10,302	6,302
Alun »	7,055	6,696	6,946	6,312	5,930
Blyerz Centner	1,598,65	899,75	570	898,60	2,028,92
Porfyr till värde i R:dr R:mt af	6,780	9,560	8,700	9,600	6,500
Marmor d:o d:o	17,994,68	25,000	24,107,71	28,126,50	36,340
Stenkol Kubik-fot	1,250,562,60	1,264,460,40	1,480,500	1,458,311,40	1,450,284

4:o Arbetskraft.

De vid Bruks- och Bergverksrörelsen under året begagnade arbetare, hafva, enligt de uppgifter, som derom blifvit lemnade, tillsamman utgjort 22,297, på sätt i följande tabell närmare finnes upptaget.

	Jerngrufvorne.				Jernverken.					Andre Verk med tillhörande Grufvor.				Summa Summarum.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinor och barn.	Summa.	Masugnarne.	Stångjernverken.	Manufakturverken och Gulterierne.	Pj klassificerade.	Summa.	Silfver- och Blyverken.	Kopparverken.	Åskiltige andra Verk.	Summa.	
Norrbottnens Län.....	3	28	3	34	16	29	31	—	76	—	—	—	—	110
Westerbottnens »	—	—	—	—	55	42	48	22	167	—	—	—	—	167
Westernorrlands »	—	—	—	—	59	152	151	72	434	—	—	2	2	436
Jemtlands »	3	3	—	6	—	9	13	7	29	—	179	—	179	214
Gefleborgs »	161	27	17	205	401	575	253	—	1,229	—	—	—	—	1,434
Upsala »	480	16	103	599	58	217	29	—	304	—	—	—	—	903
Stockholms Län och Stad.....	300	48	45	393	44	110	90	—	244	—	—	—	—	637
Kopparbergs Län ^{utom Stora Kopparberget}	850	47	145	1,042	847	710	387	—	1,944	140	208	71	419	3,405
Stora Kopparberget.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	633	37	670	670
Westmanlands Län ^{utom Sala Bergshauptmans-Distrikt}	274	14	—	288	134	425	246	55	860	—	99	132	231	1,379
Sala Bergshauptmans-Distrikt	4	—	—	4	—	—	—	—	—	332	—	—	332	336
Örebro 5:te Bergm.-Distrikt	341	186	24	551	353	277	40	—	670	124	365	3	492	1,713
Län 6:te Bergm.-Distrikt	490	46	50	586	420	296	203	—	919	—	20	581	601	2,106
Skaraborgs Län	—	—	—	—	18	76	131	—	225	—	—	3	3	228
Wermlands »	618	165	—	783	285	960	612	—	1,857	36	7	—	43	2,683
Elfsborgs »	—	—	—	—	—	144	150	—	294	—	4	—	4	298
Götheborgs och Bohus Län...	—	—	—	—	—	—	100	—	100	—	—	—	—	100
Södermanlands Län	113	25	64	202	101	150	367	—	618	—	37	23	60	880
Östergötlands »	40	—	—	40	41	399	436	—	876	—	1,491	100	1,591	2,507
Calmar »	41	65	—	106	113	98	387	—	598	—	135	167	302	1,006
Jönköpings »	31	13	14	58	50	104	75	—	229	—	87	46	133	420
Kronobergs »	5	8	—	13	22	68	110	—	200	—	—	7	7	220
Hallands »	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	3
Blekinge »	—	—	—	—	—	—	31	—	31	—	—	37	37	68
Christianstads »	2	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	60	—	60	—	—	309	309	369
Summa	3,756	694	465	4,915	3,017	4,841	3,953	156	11,967	632	3,265	1,518	5,415	22,297

Olycksfall af svårare beskaffenhet bland de vid Bruks- och Bergverksrörelsen anställda arbetare, hafva, enligt derom meddelade uppgifter, endast inträffat vid grufverörelsen, hvarvid 5 personer, af hvilka 3 i Kopparbergs och 2 i Östergötlands Län, ljugit döden, samt 7, bland hvilka 6 i Kopparbergs och 1 i Örebro Län, lidit svårare skada.

Antalet ångmaskiner, som uppgifvits vara under året begagnade, har utgjort 50, af hvilka, vid grufvorne: 2 i Gefleborgs, 7 i Upsala, 3 i Stockholms, 1 i Kopparbergs, 4 i Westmanlands, 7 i Örebro, 3 i Södermanlands, och 5 i Östergötlands Län; vid masugnarne: 1 i Gefleborgs, 1 i Stockholms och 2 i Kopparbergs Län; vid stång- och jernmanufakturverken: 2 i Gefleborgs, 2 i Upsala, 1 i Kopparbergs, 2 i Westmanlands och 2 i Örebro Län samt vid andra verk: 1 i Örebro, 2 i Östergötlands och 2 i Calmar Län.

5:o) **Inmutningar och Hvilostånd.**

På sätt nedanstående förteckningar närmare visa, äro under bruksåret af Bergmästarne och Bergshauptmannen vid Sala Silfververk 1,820 mutsedlar utfärdade och 270 hvilostånd beviljade.

Inmutningar.

	Jernmaln.		Guld-, Silver- och Blymaln.	Kopparmaln.	Nickelmalm.	Zinkmaln.	Koboltmaln.	Mangannalm.	Svafvelkis.	Blyerz.	Stenkol.	Jernmaln.	Warp.		Summa.	
	Bergmaln.	Sjö- och Myr- maln.											Jern.	Andre.		
1:o) <i>Af nya uppfinningar.</i>																
Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o i 2:dra d:o	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
D:o i 3:dje d:o	39	—	—	1	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	45
D:o i 4:de d:o	165	—	17	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205
D:o i 5:te d:o	31	8	6	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71
D:o i 6:te d:o	11	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	19
D:o i 7:de d:o	19	5	10	7	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	46
D:o i 8:de d:o	16	4	4	22	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	49
D:o i 9:de d:o	10	5	10	1	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	35
Summa	291	23	50	83	4	6	1	1	3	—	9	4	1	—	—	476
2:o) <i>Af förut inmutade ställen.</i>																
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	567	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574
D:o i 2:dra d:o	—	—	2	27	10	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	42
D:o i 3:dje d:o	85	—	14	7	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	110
D:o i 4:de d:o	230	—	9	28	—	6	—	—	—	10	—	—	—	—	—	283
D:o i 5:te d:o	37	—	15	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	90
D:o i 6:te d:o	11	2	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
D:o i 7:de d:o	30	—	3	7	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	42
D:o i 8:de d:o	53	—	4	96	5	—	—	—	2	—	—	—	—	3	—	163
D:o i 9:de d:o	—	10	6	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	21
Summa	1,013	12	57	204	16	6	—	—	5	11	5	—	2	13	—	1,344
Summa Summarum	1,304	35	107	287	20	12	1	1	8	11	14	4	3	13	—	1,820

Hvilostånd.

	Jernmaln.	Silfver- och Blymaln.	Kopparmaln.	Arsenik-kis.	Kalk.	Summa.
Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	—	8	—	—	—	8
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	3	—	36	—	—	39
D:o i 2:dra d:o	—	—	—	—	—	—
D:o i 3:dje d:o	53	—	1	—	1	55
D:o i 4:de d:o	65	3	3	—	—	71
D:o i 5:te d:o	17	—	1	—	—	18
D:o i 6:te d:o	19	—	—	—	—	19
D:o i 7:de d:o	25	3	5	1	—	34
D:o i 8:de d:o	3	—	21	—	—	24
D:o i 9:de d:o	1	—	1	—	—	2
Summa	186	14	68	1	1	270

Enligt Bergmästarnes uppgifter utgör åter antalet utmål som under året ägt hvilostånd 731, af hvilka 654 innefattat jernmalmsgrufvor.

6:o) **Verkstäder.**

För nedannämnde verks anläggande hafva under bruksåret Tillståndsbevis blifvit af Collegium utfärdade.

Masugnar.

En med namnet *Sandviken* i Ofvansjö Socken och Gefleborgs Län, samt

En benämnd *Christinedals* masugn i Fröskogs Socken Tössebo Härad och Elfsborgs Län.

Gjuterier.

Ett kalladt *Forsseström* vid Forsseströms Bruk i Gerdserums Socken, Norra Tjust Härad och Calmar Län, samt

Ett benämndt *Oscarshamns* gjuteri vid Oscarshamn i nyssnämnde Län.

Stångjernsverk.

Ett med namnet *Flygsfors* i Madesjö Socken, Södra Möre Härad och Calmar Län, samt ett i sammanhang med ofvannämnde masugn *Sandviken*.

Jernmanufakturverk.

Ett benämndt *Nyboholm* i Järeda Socken, Aspelands Härad och Calmar Län.

Ett kalladt *Åsfors* i Elfdals Socken och Kopparbergs Län.

Ett i sammanhang med Sandvikens masugn.

Ett benämndt *Tabergs Stiftspiks Fabrik* vid Tabergs grufvor i Nordmarks Socken och Wermlands Län.

Ett med namnet *Svanshammar* i Bjursås Socken, Nedan Siljans Fögderi och Kopparbergs Län.

Ett kalladt *Nora Manufakturverk* i Nora Socken och Örebro Län.

Ett benämndt *Långsfors Manufakturverk* i Snafunda Socken, Sundbo Härad och Örebro Län.

Ett med namnet *Igelsfors* i Regna Socken och Östergötlands Län, samt

Ett kalladt *Borggårdes* manufakturverk i Svärdsjö Socken och Kopparbergs Län.

Kopparhammare.

Ofvannämnde *Flygsfors* Stångjernsverk är ernadt att begagnas äfven för kopparsmidan.

Rörande

Nedläggning

af nedannämnde verk, hafva resolutioner blifvit utfärdade:

Diö stångjernsverk i Stenbrohults Socken, Albo Härad och Kronobergs Län.

Huseby stångjernsverk i Skatelöfs Socken, Kinnevalds Härad och nyssnämnde Län, samt

Qvillströms manufakturverk i Ökna Socken, Östra Härad och Jönköpings Län.

Commerce-Collegium framhärdat med djupaste vördnad, nit och trohet.

Stormäktigste Allernädigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

F. ÅKERMAN.

L. ÅKERBERG.

Stockholm den 24 Augusti 1864.

Frans Ant. Crælius.